

Lithoijen en Oijen aan zee bij geopende stuw in februari 2021?

door Rien Biemans

Als de stuw van Lith geopend wordt voor hoog water gaat eerst als gevolg van het openen van de stuw het water bovenstrooms van de stuw, bij Lithoijen ongeveer 1 meter en bij Oijen ongeveer 40 centimeter zakken. Normaal wordt bij een in gebruik zijnde stuw 4.90 meter + NAP gestuwd maar als de afvoer toeneemt tot ongeveer 1000 m³ water per seconde gaat men het water verschil bij de stuw geleidelijk gelijk maken. De waterstand beneden de stuw is dan nog ongeveer 3.50 meter en er is dus een verschil van ongeveer 1.50 meter. Door geleidelijk de stuwschuiven omhoog te halen zakt het water direct bovenstrooms van de stuw ongeveer 1 meter en komt er benedenstrooms ongeveer 0.50 meter bij. Bij gelijk water zal de waterstand dan ongeveer 4.00 meter + NAP zijn. De waterstand in de dode arm van Lithoijen is dus bij een afvoer van ongeveer 1000 m³ water per seconde ongeveer 1 meter lager dan normaal. Veel mensen snappen dit niet, er is immers sprake van hoogwater en bij Lithoijen staat het water juist laag. Op het moment van gelijk water is de stuw geopend voor het (aankomende) water dat dan ongehinderd naar zee kan stromen. Het opgestuwde water is dus weg voordat het komende water Lith bereikt. Dit geeft extra waterberging en is ook veiliger voor het gebied bovenstrooms van de stuw. Vervolgens wordt bekeken of er veel water vanuit België komt en het de moeite loont om de stuw ook voor de scheepvaart te openen. Is dit het geval dan worden de drie stuwschuiven helemaal naar boven getrokken en is de stuw ook geopend voor de scheepvaart.

*foto:
Renske
van Dijk*

Voordat de nieuwe sluis klaar was in 2001, was het noodzakelijk altijd de stuw voor de scheepvaart te openen omdat door de verhoogde waterstand er niet voldoende doorvaarthoogte was onder de beneden sluisdeur van de oude sluis. De nieuwe sluis heeft puntdeuren en er is geen doorvaarthoogte beperking meer. De scheepvaart kan voor wat voor reden dan ook, bij geopende stuw, altijd gebruik maken van de oude en de nieuwe sluis.

Na het openen van de stuw gaat het water stijgen totdat de hoogwatergolf (top) gepasseerd is, waarna het weer gaat zakken tot ongeveer 4.00 meter en kan de stuw weer gesloten worden. De laatste keer, in februari 2021, is het water bij geopende stuw vanwege de watergolf uit Limburg en België gaan stijgen tot 4.85 meter + NAP. (In 1995 6.84 m + NAP). Dit was dan de top waarna het water is gaan zakken en is de stuw bij een waterstand van 3.80 meter + NAP weer gesloten. Daarna wordt het water geleidelijk weer opgestuwd naar het normale peil van 4.90 meter + NAP. Mogelijk wordt het fluctueren van de waterstand bij Oijen ervaren als eb en vloed.

Eb en vloed bij Lith

Omdat het water benedenstreams van de stuw bij Lith rechtstreeks in verbinding staat met de Noordzee is bij gesloten stuw en weinig afvoer daar eb en vloed zichtbaar. Is er geen afvoer ongeveer 50 centimeter en bij veel afvoer (meer dan 500 m³ water per seconde) geen zichtbaar eb en vloed meer. Bij geopende stuw is er altijd meer dan 1000 m³ water per seconde afvoer en is er geen sprake meer van eb en vloed bij Lith en dus ook niet bij Oijen. Hoe meer afvoer van de rivier hoe meer de zichtbare eb en vloed richting zee gedrongen wordt. Bij juist geopende stuw is eb en vloed nog merkbaar ergens bij Waalwijk.

Op deze foto zijn de oude rivierkribben te zien van de oorspronkelijke Maas bij Lithoijen. Rivierkribben zorgen ervoor dat de grootste stroming in het midden van de rivier blijft waardoor deze

zichzelf op diepte houdt. De oude Maasarm stroomt sinds 1936 niet meer en dus hebben de kribben ook geen functie meer. Het is wel leuk dat soms bij een verlaagde waterstand deze eerste ingrepen uit het verleden om de rivier te normalisering, weer zichtbaar worden.

Nieuwe plek voor de oude rivierpalen

Wie over de dijk wandelt en bij de Hucht naar het mooie nieuwe terras bij de grote boom kijkt zal waarschijnlijk ook wel het rijtje palen langs het toegangspad hebben gezien. Deze palen, die de laatste jaren al een plaatsje hadden gekregen achter het toegangshek bij WHAM in de EDOhof staan nu op een prachtige plek bij de Hucht. Op een informatiebord zal worden uitgelegd waarvoor deze palen, die allemaal in de uiterwaarden van de Maas bij Alphen hebben gestaan, nodig zijn geweest. Rijkswaterstaat vindt deze palen niet meer nuttig nu voor de juiste plaatsbepaling gebruik kan worden gemaakt van GPS. Ze blijven soms gewoon maar staan of ze belanden tussen het puin omdat de betekenis onbekend is. Jarelang hebben de boeren er autobanden omheen gelegd en lange palen naast geslagen om hun machines bij het maaien van het gras te beschermen.

Deze palen hebben allemaal een relatie met de rivier de Maas. Zo is er een oude kilometerraipaal te zien, waarop met Romeinse cijfers de afstand over de rivier vanaf Eijsden in Limburg staat aangegeven. Kleinere paaltjes met een R en een nummer wezen de punten waar de diepte van de Maas werd gemeten. Andere paaltjes met RG stonden op de scheiding van de Rijksgrond die bij de Maas hoorde. Palen met de letters OWB en BWB zorgden ervoor dat het rivierbedding onbelemmerd bleef. Een bijzondere steen met een kruis en de bijbehorende “verklikkerpaal” werd gebruikt bij de eerste metingen (ook over de Maas) door het kadaster.

Wij zijn trots dat we deze complete verzameling hier op het “rivierpalenkerkhof” kunnen tonen. Dank daarvoor aan dorps huis de Hucht, de sterke vrijwilliger Ad Roeffen, Peter Strik die zijn heftruck voor deze klus uitleende en Arjan Hol, die de laatste paal van onze collectie onder zijn priemel uithaalde!

Schip bijna boven water

In de UNION nummer 143 van april van dit jaar, heb ik een oproep gedaan om mee te speuren naar de herkomst van een vrachtschip uit Alphen. Dit omdat een vriend van me in de Brabantse Kempen bij een curiosawinkel een eikenhouten naambord had gevonden met de tekst “Alphen a/d Maas” erop. In diezelfde winkel lagen ook nog een soortgelijk bord met de naam “Catharina” en een houten stuurwiel. Het verbaasde mij omdat er -zover ik wist - géén vrachthaven in Alphen was.

Al snel na deze oproep meldde zich een inwoner van Alphen, Katinka Kerkhof (doopnaam “Catharina”). Haar opa Hendrikus Adrianus Kerkhof is binnenvaartschipper geweest en heeft in Alphen gewoond. Op 16 maart 1926 liet hij een schip registreren onder de naam “Catharina Wilhelmina”. Zijn zus Truud Lagarde-Kerkhof heeft het voormalige café LAGARDE aan de

Molendijk 21 uitgebaat. Pal achter dit café lag een haventje. Er is tot op heden nog een ondiepe kuil met daarin een peilstok voor de waterstand. Het schip is dus nog niet gevonden..... de haven en misschien de naamgeefster al wel!

Ron Dudok

Zoekplaatje Kleuters 1965

Het is 4 juni 1965 De kleuters stappen in de bus om op schoolreis te gaan. Naast juffrouw Truus de Leeuw zien we Nellie, de huishoudster van pastoor De Bresser. We hopen dat een aantal

mensen van rond de twee en zestig jaar zich op deze foto terug kent.

Oplossing zoekplaatje Uit de oude doos

Helaas kregen we geen enkele reactie op dit oude zoekplaatje.

Stichting Werkgroep Historisch Alphen aan de Maas

p/a Greffelingsestraat 23
6626 AN ALPHEN (Gld)

| Ben van Dijk
| Adrie van Hoogstraten
| Johan de Jong

tel. 56 1942
tel. 56 2425
tel. 56 1557

Elke donderdagavond in de Hucht
van 20.00 tot 22.00 uur

RegioBank NL45RBRB0918497752
KvK nr. 11069033

| email: wham@alphenaandemaas.com
| www.alphenaandemaas.com